[2019] 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ.372

ਗੌਰਵ ਕੁਮਾਰ @ ਮੋਨੂ

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ

(2019 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 283-285)

15 ਫਰਵਰੀ, 2019

[ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸੇਫ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007-ਨਿਯਮ 12-ਜੁਵੇਨਾਈਲ, ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ-2007 ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਘਟਨਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 23/24.05.2000 ਸੀ ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 2007 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ-ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 08.05.2003 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨਿਯਮ 2007 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ-2007 ਦੇ ਨਿਯਮ 100 ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ-2001 ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ 2001 ਨਿਯਮ ਸਨ-2007 ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2001-ਨਿਯਮ 22.

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਹੋਲਡਃ 1.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 17.08.1982 ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007 ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 (3) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ' ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 23/24.05.2000 ਹੈ ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 2007 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਵੀ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 08.05.2003 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨਿਯਮ 2007 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। 2007 ਦੇ ਨਿਯਮ 100 ਨੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2001 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ 2001 ਦੇ ਨਿਯਮ।[ਪੈਰਾ 14-17] [379-ਜੀ, ਐੱਚ; 380-ਏ]

1.2 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਸਬੰਧਤ

ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18-19][380-ਜੀ, ਐੱਚ; 381-ਏ-ਸੀ]

ਸ਼ਾਹ ਨਵਾਜ਼ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2011) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 751: [2011] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 859; ਅਬੂਜ਼ਰ ਹੁਸੈਨ ਉਰਫ ਗੁਲਾਮ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (2012) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 489: [2012] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 244-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2011] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 859	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 7
[2012] 9 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 244	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 7

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2019 ਦੇ 283-285.

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 30.01.2015 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੀਆਰਐਮ ਨੰਬਰ 20593 ਦੇ 2014,2014 ਦੇ 26949 ਅਤੇ 3118 ਦੇ 2015 ਸੀਆਰਐਲ ਵਿੱਚ. ਅਪੀਲ ਨੰ. ਡੀ-937-ਡੀਬੀ/2002.

ਨੀਰਜ ਜੈਨ, ਸੀਨੀਅਰ. ਵਕੀਲ, ਪ੍ਰੇਮ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਤਿਆਗੀ, ਏ. ਏ. ਜੀ., ਵਿਸ਼ਵ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਜੈ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਚੌਹਾਨ, ਡਾ. ਅਮਰਦੀਪ ਗੌਰ, ਐਡ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਆਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ. ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 30.01.2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2002 ਦਾ 937. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਹਨਃ -

3. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਮਿਤੀ 24.05.2000 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 323,506,148,149,170,171 ਅਤੇ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਹਿਸਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰ. 127 ਐੱਸ.ਸੀ. 2005 ਦਾ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 23/24 ਮਈ, 2000 ਦੀ ਰਾਤ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 12.11.2002 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 34 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 14.11.2002 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ ਰੁ. 500/- ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। 2002 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 937 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 24.03.2003 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਹਿਸਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੀ ਗੌਰਵ ਕੁਮਾਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ' ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਲਰਨਡ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਸੈਸ਼ਨ

ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਵੇਂਦਰ ਪੁੱਤਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੇਂਟ ਕਬੀਰ ਸਕੂਲ, ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੌਰਵ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 17.08.1982 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਪਨ ਸਕੂਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਗੌਰਵ ਘੱਟੜਵਾਲ ਦੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਰਕਸ਼ੀਟ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 17.08.1982 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ) (ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ, ਝਾਂਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਆਰ-1 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਦੇਵੇਂਦਰ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 17.08.1981 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਹਿਸਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 17.08.1981 ਹੈ, ਇਸ ਲਈ 23/24 ਮਈ, 2000 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗੌਰਵ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤ. 2014 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ. 20593 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 391 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਪਨ ਸਕੂਲ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸੈਕੰਡਰੀ/ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਤੀ 23.05.2000, ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਪਨ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਤੀ 01.08.1999 ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 24.05.2000 ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੈਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ।ਇਕ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ. 2015 ਦਾ 3118 ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤ ਵਿੱਚ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਅਨੁਲਗ ਏ-10 ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਲਈ

2014 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ. 26949. ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ. 2014 ਦਾ 20593 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 30.01.2015 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਹਿਸਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 08/09.05.2003 ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੌਰਵ ਕੁਮਾਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ) ਝਾਂਸੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਵੇਂਦਰ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 17.08.1981 ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਬਿਨੈਕਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਬਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4. 2014 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ. 20593 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 30.01.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 30.01.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਨੀਰਜ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਕਬੀਰ ਸਕੂਲ, ਹਿਸਾਰ ਤੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ

ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਵੇਂਦਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਜਨਮ 17.08.1981 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2007 ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 12 ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 12 (3) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿਸ ਸਕੂਲ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਗਲਤ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 2011 (13) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 751, ਸ਼ਾਹ ਨਵਾਜ਼ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 2012 (10) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 489, ਅਬੂਜ਼ਰ ਹੁਸੈਨ ਉਰਫ ਗੁਲਾਮ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

8. ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ). ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁਦ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

9. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

10. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜ਼ੋਰ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਨਿਯਮ 12 (3) ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ -

"12. ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। - -

(3) ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਮੰਗ ਕੇ -

(ਏ) (i) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ; ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ;

(ii) ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਮਿਤੀ (ਪਲੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ; ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ;

(iii) ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ;

(ਅ) ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਖੰਡ (ਏ) ਦੇ (i) (ii) ਜਾਂ (iii) ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਇੱਕ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਉਮਰ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਘੱਟ ਉਮਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ (ਏ) (i) (ii) (iii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ।

11. ਸ਼ਾਹ ਨਵਾਜ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲੋਂ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੈਰਾ 26 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ -

"26. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਨਿਯਮ 12 ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

12. ਅਬੂਜ਼ਰ ਹੁਸੈਨ (ਸੁਪ੍ਰਾ) ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਯਮ 12 ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਰੱਖੀਆਂ: -

"39.3. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਯਮ 12 (3) (ਏ) (i) ਤੋਂ (iii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਗੇ।

12. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਬਹੁਤ ਅਸਥਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਆਦਿ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਕਬਰ ਸ਼ੇਖ ਅਤੇ ਪਵਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਿਤੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਮਾਰਕਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ,

ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 7-ਏ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

13. ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਟੀ.ਐੱਸ. ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਨਿਯਮ 12 ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾਃ -

"43.2. ਦੂਜਾ ਕਾਰਕ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦੁਬਾਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਗਮ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸੱਚਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

44. ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 12 (3) ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ 3 (ਏ) (i) ਤੋਂ (iii) ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ -

(3) (ਏ) (i) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ; ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ;

(ii) ਸਕੂਲ (ਪਲੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਤੋਂ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਮਿਤੀ; ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ;

(iii) ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ; "ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) (ਬੀ) ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ 17.08.1982 ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

15. 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 (3) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ' ਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 23/24.05.2000 ਹੈ ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 2007 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ 08.05.2003 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ 2007 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। 2007 ਦੇ ਨਿਯਮ 100 ਨੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2001 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।2007 ਦੇ ਨਿਯਮ 100 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ -

"100. ਰੱਦ ਕਰੋ। - ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2001, ਐਫ. ਐਨ. ਨੰਬਰ 1-3/2001-ਐਸਡੀ, ਮਿਤੀ 22 ਜੂਨ, 2001 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ, ਅਸਧਾਰਨ, ਭਾਗ I, ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

16.ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਸਨ 2001 ਨਿਯਮ. 2001 ਦੇ ਨਿਯਮ 22 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ "ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨਿਯਮ 22 ਉਪ-ਉਪ-ਨਿਯਮ (5) ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ -

22 (5) ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ -

(i) ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ;

(ii) ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਮਿਤੀ; ਜਾਂ

(iii) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ; ਅਤੇ

(iv) ਉਪਰੋਕਤ (i) ਤੋਂ (iii) ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ, ਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ, ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ; ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਜੋ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਜਾਂ ਡਾਕਟਰੀ ਰਾਏ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

17. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ, ਉਹ ਹਨ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2001।

18. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

19. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 30.01.2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ' ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 30.01.2015 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ

ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate